

מדיניות ארה"ב ביחס לישראל ולאזור

סיכום ערב עיון באוניברסיטת תל אביב
19 במאי 2014

בערב עיון שנערך ב-19 במאי 2014 באוניברסיטת תל אביב על ידי מיתווים - המכון הישראלי למדיניות-חוץ אזורית ומרכז תמי שטינמץ למחקרי שלום ושעסק במדיניות החוץ האמריקאית כלפי ישראל והאזור, נשאו דברים ג'רמי בן עמי, נשיא ארגון ג'יי סטריט; אלון פנקס, לשעבר הקונסול הכללי בניו יורק ויועץ לשרי חוץ; וד"ר עילי זלצמן ממכון מיתווים ומקלרמונט מקנה קולג' שבארה"ב.

ג'רמי בן עמי התייחס לשינויים פוליטיים פנים-אמריקאים המתרחשים בשנים האחרונות ולמגמת הבדלנות שמתחזקת בציבור ובקונגרס האמריקאי. בן עמי הצביע על הסיבות העיקריות שהובילו לדעתו לכישלון הסבב הנוכחי של שיחות השלום. מזכיר המדינה האמריקאי, ג'ון קרי, האמין שהדבקות ולהט שלו יספיקו בשביל לסחוף אחריו את בנימין נתניהו. אך קרי לא העריך נכון את האתגר ולא דאג לגיבוי מספיק ולתכנית דיפלומטית קונקרטיה שעליה ניתן יהיה להתבסס. סיבה נוספת לכישלון, לדברי בן עמי, קשורה לאופן ניהול המשא ומתן על ידי האמריקאים, שקודם כל נשאו ונתנו עם ישראל במטרה להגיע להסכמות, ורק לאחר מכן פנו לפלסטינים והציגו להם את מה שסוכם כבר עם ישראל. ארצות הברית צריכה לשנות מנהג זה. עליה להגיע להבנות בו זמנית עם הישראלים והפלסטינים, ואולי אף להגיע קודם כל להבנות עם הפלסטינים ואותן להציג בפני ישראל. בשבועות האחרונים ארגון ג'יי סטריט קורא לממשל אובמה להציג את תכנית המסגרת האמריקאית להסדר קבע בין הפלסטינים לישראלים, לפעול למען גיבוש תמיכה בינלאומית לתכנית זאת, ולהעמיד את הישראלים והפלסטינים בפני נקודת הכרעה, בה יצטרכו סוף סוף להחליט באיזו דרך הם רוצים לבחור.

אלון פנקס שמכיר היטב את החברה האמריקאית, התייחס לשינוי שחל בהדרגה בגישה האמריקאית כלפי ישראל. "ארצות הברית נמצאת בתהליך נסיגה מהמזרח-התיכון. היא עייפה מהתעסקות בעולם הערבי ועייפה מההתעסקות בסוגיה הפלסטינית. ארצות הברית היא בת-ברית נאמנה של ישראל אך גם שם יש סדקים. נתניהו מסתמך על יהדות ארצות הברית, אך הוא מדבר עליה במונחים ארכאיים ולא רואה את המציאות בשטח. ישראל חייבת להשכיל לעשות שינוי אמיתי ולהמציא עצמה מחדש כבת-ברית קרובה וחשובה עבור ארצות הברית".

ד"ר עילי זלצמן טען שלמרות הניסיונות החוזרים ונשנים של מקבלי החלטות ישראלים למצב את ישראל כשוות ערך לארצות הברית מבחינה אסטרטגית וטכנולוגית, כפי שעשה לאחרונה שגריר ישראל בארצות הברית רון דרמר, הרי שהמציאות היא שונה לחלוטין. לדבריו, "ישראל היא שחקן חשוב ביותר במזרח-התיכון עבור ארצות הברית, אולם בהתחשב בשינויים הדרמטיים במארג האינטרסים האמריקאים כיום, היא איננה עוד בת-ברית מרכזית כבעבר וערכה עבור ארצות הברית נשחק במידה משמעותית. הממשל האמריקאי הנוכחי רואה במדיניות הישראלית בהקשר הישראלי-פלסטיני והאיראני כגורם שמפריע לושינגטון לקדם את יעדי מדיניות-החוץ כפי שהוגדרו על ידי הנשיא אובמה. המשך קידום מדיניות ישראלית לעומתית רק יוסיף ויעמיק את הפער הזה."